

IJburg, 4 september 2011

Al kon ik nog zozeer
in prachtige preken
mijn redes afsteken
en wist wijze woorden op ieder gebied
maar had de liefde niet
dan was het toch meer
wat trommelgekletter
gezwets en geschetter
had ik de liefde niet.

Al blies ik trompet
hoog van de toren
al zong ik in koren
de sterren van de hemel, het hoogste lied
maar had de liefde niet
dan klonk het toch net
als toeters en bellen.
Ik had niets te vertellen
had ik de liefde niet.

Zonder liefde ben ik nergens
zonder jullie stel ik niets voor.
Had ik jullie niet bij me
dan ging k er aan onderdoor.
Want liefde is echt en liefde is aardig
Is open, oprecht
en eerlijk rechtvaardig.
't Is liefde die ziet
hoe opnieuw te beginnen
die ieder verdriet
ook de dood kan overwinnen.

Karel Eijkman (geboren 1936)

Lezingen: Ezechiël 33, 7 – 11
Mattheus 18, 15 – 20

Hier is mijn cv, zegt de vrolijk, hip geklede jongeman terwijl hij me de paar velletjes in zijn hand overhandigt. En zonder dat er een vraag wordt gesteld, begint hij te vertellen wat hij de afgelopen jaren gestudeerd, geleerd en gecreëerd heeft. Met enige desinteresse hoort de manager de jongeman aan en wacht tot er een stilte valt.... Fijn om allemaal te horen, maar waar het mij om gaat is wat jij komt halen! Kun je daar iets over vertellen?

Een ongewone vraag als je op een sollicitatiegesprek komt. Bij enig nadenken wel een begrijpelijke vraag. Je wilt je schouders ergens onder zetten, je wilt er iets van maken, maar tegelijk ook er veel aan hebben. Zo was het altijd en zo zal het altijd wel moeten zijn. Maar nu wordt de zaak ineens omgedraaid: wat heeft de onderneming jou te bieden, wat zou jij dan willen leren ? welke acties ga jij ondernemen die ervoor zorgen dat jij bijdraagt aan iets wat groter is dan jijzelf waar je zelf ook nog steeds onderdeel van uitmaakt?

Hoe kunnen we ooit nog iets verdienen als iedereen alleen maar neemt?

De lezingen vanmorgen dragen ons soortgelijke beeldvormingen aan.

Als de 'manager' in het 1^e Testament opdracht krijgt voor het volk Israel zorg te moeten dragen. Die bazen, wachters in Bijbelse zin, dan komen we in feite bij dezelfde vraagstelling uit. Nu komen die wachters er in de Bijbelverhalen in allerlei soorten voor. In het algemeen gesteld, blijft het hun taak ervoor zorgen dat erop wordt toegezien dat bij concrete situaties acties kan worden ondernemen. Meer concreet. In de gaten wordt gehouden dat Thora onderhouden wordt. Er op tijd aan de bel wordt getrokken. Dreigen met de dood is daar zelfs een onderdeel van.

De 'godeloze' zo staat er, zal zich moeten bekeren, zo niet dan draaien de rollen zich om en wordt de wachter ter verantwoording geroepen....

Realistischer kan een situatie niet beter worden weergegeven: Wat kan jij als wachter aan het geheel bijdragen wat groter is dan jijzelf en er zelf ook onderdeel van uitmaken?

Het 2^e testament laat een totaal ander beeld zien. Ik schets het even heel kort.

Van een van die 5 redevoeringen die in het boek Mattheus staan, wordt ons Jezus voorgesteld als hij zijn leerlingen aanspreekt hoe met elkaar om te gaan. Verhoudingen kunnen zo snel verstoord worden en onderlinge spanningen snel ontvlammen. Mensen blijven immers mensen. Jezus vraagt daarom zorgvuldig handelen in de omgang met elkaar. Alles lijkt er in het verhaal op gericht op goede onderlinge verstandhouding te bewaren. Er voor te zorgen dat ons leven niet voor niets is geweest, er niemand verloren gaat, zo lezen we vanmorgen. Voetje lichten is er dan ook niet bij, staat er vs 7 voorafgaand aan onze lezing.

En om de onderlinge verhoudingen nog scherper aan te zetten/ geven, wordt ineens gesproken over 'broeder'. We hebben het dus niet over een kind of een van de kleinen zoals in het eerste gedeelte van het hoofdstuk staat. Nee broeder, je directe naaste dus, je verwante, je collega! Met hem of haar zul je zorgvuldig mee moeten omgaan, met respect behandelen, wil je iets bereiken.

Met onze tekst worden we dan vervolgens in den brede voorgelicht hoe de schrijver Jezus zich herinnerde of liever gezegd hoe hij de verhalen van Jezus wist te reproduceren. Hele strakke aanwijzingen: er zou en er moet een einde komen aan willekeur, terugvoerend op de oude geschriften: aan het negeren van Thora.

Houden we onze vraagstelling van de manager nog even vast, in hoeverre wij iets verdienen, kerk-zijn willen beleven, als we alleen maar nemen, alleen maar vieren?

Als we blijven benadrukken dat de Bijbel als spiegel voor ons dagelijks leven kan werken, in het leren omgaan met liefde, lijden den dood, dan houdt dat tevens in dat we ons niet vast blijven bijten in de tekst, geen letterknechten van de woorden zijn, maar proberen de geest uit de verhalen te laten spreken.

Toen ik een boekje onder ogen kreeg over die andere kijk op een onderneming. (het inleidend citaat komt daaruit): Niet alleen maar als werknemer voor je baas werken en leuk geld verdienen, maar je vooral bezig gaat houden met de vraag: waar sta ik als onderdeel van het geheel om samen bedrijf te zijn? Kwamen associaties bij mij boven die parallel lopen met kerk-zijn.

Welke drijfveren zijn er die je aanmoedigen samen aan het werk te gaan en onderdeel van het geheel te vormen? Mensen hebben toch een aangeboren behoefte om 'bij te dragen', waarde toe te voegen en je leven betekenis te geven? Zinvol te laten zijn?

Zijn wij niet allen zinzoekers van huis uit? Of is het alleen ons 'instinct' dat ons drijft om de wereld om ons heen leuker te maken, begrijpelijk te maken? Het leven zinvol te laten zijn?

Met mijn *sabbatical* in Alanya, Turkije achter de rug en bogend op een zesjarige ervaring van kerk-zijn op IJburg viel mij het artikel van de godsdienstonderzoeker van het centraal Planbureau Joep de Hart op, waarin hij een paar vragen wil beantwoorden, wezenlijk voor de kerk van vandaag. Of dat nu in een Islamitisch land is, zo begrijp ik uit zijn artikel, of kerk zijn in een van oorsprong calvinistisch land. Wat zijn kansrijke kerkmodellen voor de toekomst? Wat betekenen nieuwe spirituele trends voor de klassieke kerken?

Wordt ons in de lezingen vanmorgen de voorbeelden aangereikt hoe zo'n slordige 2 a 3000 jaar geleden oplossingen voor het menselijk handelen ten uitvoer werden gelegd. We zouden het vandaag (met Joep de Hart) 'een emotioneel korset' kunnen noemen hoe onze voorvaders reageerden op situaties in kerk of maatschappij. Neem onze bijbel lezingen van vanmorgen.

Of is het toch onze intuïtie die ons doen en laten in het dagelijkse leven begeleidt en we daardoor beter-af zijn dan je verstand te laten werken?

De dagelijkse praktijk van 'godsdienstige' mensen geeft nog altijd een tijdseigen beeld aan. Nee we laten ons niet meer de wet gezeggen van profeten a la Ezechiël en we laten ons geen dingen meer aanleunen van de een of andere pastoor of dominee.

Maar dan blijft de vraag nog altijd overeind die de manager aan zijn sollicitant stelde, die de Bijbelse voorgestelde wachter zich mag stellen, die de leerlingen van Jezus zich mogen stellen. Wat doe jij er aan om ons bedrijf, ons gezin, ons leven, onze kerk in stand te houden?

Helaas, de oplossing om kerkstructuren, kerkmodellen te bouwen kunnen we niet in de Bijbel vinden, wel hoe mensen zich kunnen of willen verhouden tot de Eeuwige, tot hem waarvan de psalmdichter zo mooi beschrijft, die 'hemel en aarde geschapen' heeft.

Het blijft onze eigen invulling hoe wij daarmee omgaan, hoe wij dat willen en kunnen ervaren en beleven.

Kerk-zijn is dat beleven en symboliseren. Met onze viering van Schrift en Tafel houden wij dat grote symbool van verbondenheid in stand. Een levenslange invulling. Amen.